

TRONDHEIM KOMMUNE

Rådmannen

Regnskap 2018

Drifts-, investerings- og balanseregnskap med tilhørende noter

Innledning

Om regnskapsavleggelsen

Årsoppgjørsdokumentene

Årsoppgjørsdokumentene for Trondheim kommune består av 3 deler:

Årsregnskapet (dette dokumentet)

Dokumentet inneholder drifts-, investerings- og balanseregnskap og noter i henhold til god kommunal regnskapsskikk. Trondheim kommune legger også inn revisjonsberetningen som en del av dokumentet når denne er mottatt fra revisor.

Årsrapporten (årsberetningen)

Dokumentet inneholder rådmannen sin redegjørelse for kommunens økonomiske utvikling og status, spesielt om de forhold som påvirker kommunens regnskapsresultat og finansielle stilling.

Årsberetning for finansområdet iht. kommunens finansreglement

Dokumentet omhandler en rapportering om utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året vedrørende kommunens finansielle aktiva og passiva.

Der det er nødvendig er det gitt henvisninger mellom de enkelte dokumentene for utfyllende opplysninger. Dokumentene samt egen årsoppgjørssak for bystyret, er de offisielle årsoppgjørsdokumentene for Trondheim kommune.

Om behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Trondheim kommune avlegger årsregnskap etter kommuneloven § 48 og bestemmelser i forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner) av 15.12.2000 nr. 24. Det følger av § 10 i forskrift om årsregnskap og årsberetning at årsregnskapet skal være avlagt innen 15. februar i året etter regnskapsåret.

Regnskapet for 2018 avlegges 15.02.2019.

Terskelen for å gjøre endringer i regnskapet etter at det er avlagt er høy. Unntaket er interne ompostinger for å få frem korrekte data til KOSTRA som ikke påvirker tallene i det fremlagte offisielle regnskapet for Trondheim kommune.

Årsrapporten skal avgis innen 31.03.2019.

Revisjonsberetningen fra Trondheim kommunerevisjon skal foreligge innen 15.04.2019.

Årsregnskapet og årsberetningen skal vedtas av kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt, dvs. innen 30.06.2019. Før behandling i kommunestyret skal årsregnskapet behandles i kontrollkomiteen.

Rapportering av regnskap til KOSTRA

Bevilgningsregnskapet (drifts- og investeringsregnskapet) og balanseregnskapet skal rapporteres elektronisk til Statistisk sentralbyrå innen 15.02.2019. Innsending blir foretatt 15.02.2019. I forhold til KOSTRA, kan rapporterte data korrigeres fram til 16.04.2019 som er siste frist for innsending.

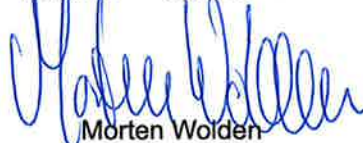
Rapportering av regnskap til Oslo Børs

Fordi Trondheim kommune har obligasjonslån har kommunen også rapporteringsplikt til Oslo Børs. Kommunen vil foreta finansiell rapportering til Oslo Børs innen fristen 30.04.2019.

Merknader til regnskapsavleggelsen for 2018

Når det gjelder materielle forhold og hendelser for øvrig av betydning for regnskapet 2018, vises det til note 0.2 – Vesentlige transaksjoner.

Trondheim 15.02.2019

Morten Wolden

Rådmann

1. Driftsregnskapet

[1.1 Økonomisk oversikt driftsregnskapet](#)

[1.2 Regnskapsskjema 1A](#)

[1.3 Regnskapsskjema 1B](#)

1.1 Økonomisk oversikt driftsregnskapet

Alle tall i millioner

DRIFTSINNTEKTER	Note	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
L03 Brukerbetalinger (600:619)		-647,4	-655,3	-654,6	-620,3
L04 Andre salgs- og leieinntekter (620:669)		-1 434,4	-1 393,2	-1 375,8	-1 407,4
L05 Overfør med krav motytelse (700:789)		-1 634,3	-1 176,1	-1 150,5	-1 632,9
L06 Rammetilskudd (800:809)		-3 627,7	-3 682,0	-3 682,0	-3 534,1
L07 Andre statlige overføringer (810:829)		-850,7	-744,0	-676,8	-887,0
L08 Andre overføringer (830:869;880:899)		-112,8	-107,5	-89,4	-92,0
L09 Inntekts- og formuesskatt (870:873)		-6 030,6	-5 768,0	-5 768,0	-5 733,9
L10 Eiendomsskatt (874:876)		-665,0	-659,5	-659,5	-620,0
L11 Andre direkte/indirekte skatter (877:879)		-0,1	0,0	0,0	-0,1
L12 Sum Driftsinntekter, Sum(L3:L11)		-15 003,1	-14 185,6	-14 056,5	-14 527,6
DRIFTSUTGIFTER					
L14 Lønnsutgifter (010:089;160:169)		6 807,4	6 961,6	6 763,2	6 446,6
L15 Sosiale utgifter (090:099)	4	1 949,7	1 772,1	1 742,4	1 833,5
L16 Kjøp inngående kommunal tjenesteproduksjon (100:159;170:285)		2 440,6	2 245,1	2 228,7	2 458,6
L17 Kjøp erstatning for kommunal tjenesteproduksjon (300:399)		1 767,1	1 739,8	1 705,9	1 750,8
L18 Overføringer (400:499)		1 115,1	975,7	913,9	1 060,3
L19 Avskrivninger (590:599)	5	638,0	637,7	0,0	615,3
L20 Fordelte utgifter (29x,69x,79x)		-101,4	-232,6	-242,4	-157,0
L21 Sum driftsutgifter, sum (L14:L20)		14 616,6	14 099,3	13 111,9	14 008,2
L23 Brutto Driftsresultat (L12-L21)		-386,5	-86,3	-944,6	-519,4

EKSTERNE FINANSINNTEKTER					
L24 Renteinntekter og utbytte (900:908)		-268,9	-306,4	-306,4	-264,2
L25 Gevinst finansielle instrumenter (909)		-10,6	0,0	0,0	-165,5
L26 Mottatte avdrag på utlån (920:928)		-13,2	-13,2	-2,6	-11,2
L27 Sum eksterne finansinntekter, Sum (L24:L26)		-292,8	-319,6	-309,0	-440,9

EKSTERNE FINANSUTGIFTER					
L28 Renteutgifter og låneomkostninger (500:508)		357,9	359,1	350,9	358,0
L29 Tap finansielle instrumenter (509)		64,0	0,0	0,0	1,1
L30 Avdrag på lån (510:519)		647,1	644,5	624,0	562,6
L31 Utlån (520:528)		2,8	2,7	2,7	3,5
L32 Sum eksterne finansutgifter, Sum (L28:L31)		1 071,8	1 006,3	977,6	925,2

L34 Resultat eksterne finanstransaksjoner L27-L32		779,1	686,7	668,6	484,3
--	--	--------------	--------------	--------------	--------------

L35 Motpost avskrivninger (990:999)	5	-638,0	-637,7	0,0	-615,3
L36 Netto driftsresultat L23+L34+L35		-245,4	-37,3	-276,0	-650,4

BRUK AV AVSETNINGER					
	15				
L38 Mindreforbruk (930:939)		-440,3	-438,6	0,0	-255,0
L39 Bruk av disposisjonsfond (940:947)		-211,5	-210,8	-55,0	-195,1
L40 Bruk av bundne fond (950:959)		-185,4	-50,4	-28,2	-189,2
L41 Bruk av likviditetsreserve (960:969)		0,0	0,0	0,0	0,0
L42 Sum bruk av avsetninger, Sum (L38:L41)		-837,2	-699,8	-83,2	-639,2

AVSETNINGER					
	15				
L44 Overført til investeringsregnskapet (570:579)		194,3	239,9	254,0	299,2
L45 Dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk		0,0	0,0	0,0	0,0

<hr/>					
(530:539)					
<hr/>					
L46 Avsetning disposisjonsfond (540:547)		467,4	495,5	103,5	385,5
<hr/>					
L47 Avsetninger bundne fond (550:559)		205,2	1,7	1,7	164,8
<hr/>					
L48 Avsetninger likviditetsreserve (560:569)		0,0	0,0	0,0	0,0
<hr/>					
L49 Sum avsetninger, Sum (L44:L48)		867,0	737,1	359,2	849,5
<hr/>					
L51 Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk L36+L42-L49	15	-215,6	0,0	0,0	-440,1
<hr/>					

1.2 Regnskapsskjema 1A

Alle tall i millioner

FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
L1 Skatt på inntekt og formue (870:873)	-6 030,6	-5 768,0	-5 768,0	-5 733,9
L2 Ordinært rammetilskudd (800:809)	-3 627,7	-3 682,0	-3 682,0	-3 534,1
L3 Skatt på eiendom (874:876)	-665,0	-659,5	-659,5	-620,0
L4 Andre direkte/indirekte skatter (877:879)	-0,1	0,0	0,0	-0,1
L5 Andre generelle statstilskudd (810:829)	-850,7	-744,0	-676,8	-887,0
L6 Sum frie disponible inntekter, Sum(L1:L5)	-11 174,2	-10 853,5	-10 786,3	-10 775,0
FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER				
L7 Renteinntekter og utbytte (900:908)	-268,9	-306,4	-306,4	-264,1
L8 Gevinst finansielle instrumenter (909)	-10,6	0,0	0,0	-165,5
L9 Renteutgifter, provisjon, andre fiansutgifter (500:508)	357,9	359,1	350,9	358,0
L10 Tap finansielle instrumenter (509)	64,0	0,0	0,0	1,1
L11 Avdrag på lån (510:519)	647,1	644,5	624,0	562,6
L12 Netto finansinntekter/-utgifter, Sum (L7:L11)	789,5	697,2	668,4	492,1
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER				
L13 Til dekning tidligere års regnskapsmessige merforbruk (530:539)	0,0	0,0	0,0	0,0
L14 Til ubundne avsetninger (540:547+560:569)	467,4	495,5	103,5	385,5
L15 Til bundne avsetninger (550:559)	205,2	1,7	1,7	164,8
L16 Bruk tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk (930:939)	-440,3	-438,6	0,0	-255,0
L17 Bruk ubundne avsetninger (940:947+960:969)	-211,5	-210,8	-55,0	-195,0
L18 Bruk av bundne avsetninger (950:959)	-185,4	-50,4	-28,2	-189,1
L19 Netto avsetninger, Sum(L13:L18)	-164,5	-202,6	22,0	-88,9

FORDELING

L20 Overført til investeringsregnskapet (570:579)	194,3	239,9	254,0	299,2
L21 Til fordeling drift (L6+L12+L19+L20)	-10 354,9	-10 119,1	-9 841,8	-10 072,7
L22 Sum fordelt til drift (skjema 1B)	10 139,2	10 119,1	9 841,8	9 632,6
L23 Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk L22+L21	-215,6	0,0	0,0	-440,1

1.3 Regnskapsskjema 1B

Alle tall i millioner

Netto driftsutgifter pr budsjettnivå	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Helse og omsorg	2 290,5	2 283,4	2 267,0	1 971,0
Skole	1 801,8	1 791,3	1 749,0	1 682,0
Barnehage	1 599,6	1 613,3	1 582,0	1 545,0
Barne- og familietjenester	838,5	857,8	841,0	823,0
Eiendomstjenester	774,3	766,1	413,0	747,0
Tekniske tjenester	675,2	680,4	520,0	621,0
Botiltak og dagtilbud	651,1	602,2	588,0	577,0
Kvalifisering og velferd	634,6	631,1	621,0	800,0
Interne tjenester	471,2	477,3	403,0	452,0
Kultur	319,5	321,1	315,0	302,0
Psykisk helse og rus	232,0	240,1	232,0	219,0
Rådmannen og strategisk ledelse	198,7	200,2	135,0	197,0
Idrett og friluftsliv	124,2	125,5	121,0	133,0
Miljø-, landbruk- og laboratorietjenester	61,6	60,1	50,0	42,0
Folkevalgte og bystyresekretariatet	57,4	59,8	58,0	62,0
Plan- og bygningstjenester	39,2	42,4	37,0	38,0
Næring og samfunn	20,0	21,4	14,0	13,0
Flyktninger og innvandrere	8,0	10,4	10,0	5,0
Korreksjon 1A	-658,0	-664,8	-114,2	-596,4
Netto for Budsjettnivå	10 139,2	10 119,1	9 841,8	9 632,6

2. Investeringsregnskapet

[2.1 Økonomisk oversikt investeringsregnskapet](#)

[2.2 Regnskapsskjema 2A](#)

[2.3 Regnskapsskjema 2B](#)

2.1 Økonomisk oversikt investeringsregnskapet

Alle tall i millioner

INNEKTER	Note	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
L2 Salg driftsmidler og eiendom (660:679)		-171,9	-170,2	-179,7	-226,6
L3 Andre salgsinntekter (600:659)		-43,1	0,0	-10,4	-30,2
L4 Overføring med krav til motytelser (700:728+730:789)		-584,7	-558,8	-287,4	-514,7
L5 Kompensasjon merverdiavgift (729)		-294,6	-305,1	-363,4	-194,1
L6 Statlige overføringer (810:829)		-86,9	-100,4	-153,7	-314,0
L7 Andre overføringer (830:869;880:899)		0,0	-53,0	-58,0	0,0
L8 Renteinntekter og utbytte (900:909)		0,0	0,0	0,0	0,0
Sum inntekter, Sum (L2:L8)		-1 181,3	-1 187,5	-1 052,6	-1 279,6
UTGIFTER					
L11 Lønnsutgifter (010:089;160:169)		108,2	0,0	0,0	100,0
L12 Sosiale utgifter (090:099)		9,5	0,0	0,0	9,4
L13 Kjøp inngående kommunal tjenesteproduksjon (100:159;170:289)		1 868,6	2 724,9	2 880,4	1 727,9
L14 Kjøp erstatning for kommunal tjenesteproduksjon (300:389)		74,5	0,0	0,0	0,9
L15 Overføringer (400:499)		409,4	0,0	0,0	323,8
L16 Renteutgifter og omkostninger (500:509)		21,4	0,0	0,0	17,4
L17 Fordelte utgifter		-14,7	0,0	0,0	-4,9
L18 Sum utgifter, Sum(L11:L17)		2 476,9	2 724,9	2 880,4	2 174,5
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER					
L20 Avdrag på lån (510:519)		172,7	188,4	72,0	178,6
L21 Utlån (520:528)		313,2	308,1	263,3	359,6
L22 Kjøp av aksjer og andeler (529)	6	91,9	91,5	33,3	33,9
L23 Dekning av tidligere års udekket(530:539)		0,0	0,0	0,0	0,0

L24 Avsetning ubundne investeringsfond (548:549)	15	0,1	0,0	167,0	161,0
L25 Avsetning til bundne fond (550:558)	15	124,3	0,0	0,0	173,3
L26 Avsetning likviditetsreserve (560:569)		0,0	0,0	0,0	0,0
L27 Sum finansieringstransaksjon, Sum (L20:L26)		702,2	588,0	535,6	906,3
L28 Finansieringsbehov L18+L27-L9		1 997,9	2 125,4	2 363,4	1 801,2
FINANSIERING					
L30 Bruk av lån (910:919)		-1 504,6	-1 696,1	-2 037,4	-1 111,8
L31 Mottatte avdrag på utlån (920:928)		-166,1	-188,4	-72,0	-180,9
L32 Salg av aksjer og andeler (929)	6	0,0	0,0	0,0	-15,4
L33 Bruk av tidligere års mindreforbruk (930:939)		0,0	-1,0	0,0	0,0
L34 Overføringer fra driftsregnskapet (970:979)		-194,3	-239,9	-254,0	-299,2
L35 Bruk av disposisjonsfond (940:947)		0,0	0,0	0,0	0,0
L36 Bruk av ubundne investeringsfond (948:949)	15	0,0	0,0	0,0	-32,5
L37 Bruk av bundne fond (950:959)	15	-132,9	0,0	0,0	-161,5
L38 Bruk av likviditetsreserve (960:969)		0,0	0,0	0,0	0,0
L39 Sum finansiering, Sum (L30:L38)		-1 997,9	-2 125,4	-2 363,4	-1 801,2
L40 Udekket/udisponert L28-L39		0,0	0,0	0,0	0,0

2.2 Regnskapsskjema 2A

Alle tall i millioner

FINANSIERINGSBEHOV	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig Budsjett 2018	Regnskap 2017
L1 Investering anleggsmidler (010:509+690:699+790:799)	2 476,9	2 724,9	2 880,4	2 174,5
L2 Utlån og forskutteringer (520:528)	313,20	308,10	263,30	359,60
L3 Kjøp av aksjer og andeler (529)	91,90	91,50	33,30	33,90
L4 Avdrag på lån (510:519)	172,70	188,40	72,00	178,60
L5 Dekning av tidligere års udekket (530-539)	0,00	0,00	0,00	0,00
L6 Avsetninger (548:569)	124,40	0,00	167,00	334,30
L7 Årets finansieringsbehov, Sum(L1:L6)	3 179,2	3 312,9	3 416,0	3 080,8
L8 Finansierte slik:				
L9 Bruk av lånemidler (910:919)	-1 504,6	-1 696,1	-2 037,4	-1 111,8
L10 Salg anleggsmidler (660:679+929)	-171,90	-170,20	-179,70	-242,00
L11 Tilskudd til investering (81x+830:869+880:899)	-86,90	-153,40	-211,70	-314,00
L12 Kompensasjon for mva. (729)	-294,60	-305,10	-363,40	-194,10
L13 Mottatt avdrag (700:728+730:789+920:928)	-750,90	-747,20	-359,40	-695,60
L14 Andre inntekter (600:659+900:909)	-43,10	0,00	-10,40	-30,20
L15 Sum ekstern finansiering, Sum (L9:L14)	-2 852,0	-3 072,0	-3 162,0	-2 587,7
L16 Overført fra driftsregnskap (970:979)	-194,30	-239,90	-254,00	-299,20
L17 Bruk av tidligere års udisponert (930-939)	0,00	-1,00	0,00	0,00
L18 Bruk av avsetninger (940:969)	-132,90	0,00	0,00	-194,00
L19 Sum finansiering, Sum(L15:L18)	-3 179,2	-3 312,9	-3 416,0	-3 080,8
L20 Udekket/udisponert (L7-L19)	0,00	0,00	0,00	0,00

2.3 Regnskapsskjema 2B

Alle tall i millioner

Netto investeringsutgifter pr budsjettnivå	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Veier, miljø og trafikksikkerhet	461,3	452,1	65,3	258,7
Vann og Avløp	447,4	426,1	422,1	382,9
Idrett, naturforvaltning og friluftsliv	316,3	365,0	435,4	118,9
Skole	295,7	298,5	276,6	419,2
Helse og velferd	270,2	546,7	623,2	284,8
Boliger	230,2	67,7	104,2	174,6
Kirker og kirkegårder	114,4	116,4	125,3	126,1
Barnehage	90,4	82,4	66,0	28,3
Administrasjon	66,5	113,8	119,3	86,5
Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak	65,9	127,9	277,2	161,9
Renovasjon	60,1	1,0	0,0	19,6
Andre investeringer	22,0	0,3	0,0	29,2
Næring	19,8	125,1	365,8	58,6
Barne og familietjeneste	10,0	-0,1	0,0	4,7
Kultur	6,7	2,0	0,0	10,1
Brann og redningstjeneste	0,0	-	0,0	10,5
Netto for budsjettnivå	2 476,9	2 724,9	2 880,4	2 174,5

3. Balanseregnskapet

[3.1 Hovedoversikt Balanseregnskapet 2018](#)

3.1 Hovedoversikt Balanseregnskapet 2018

Alle tall i millioner

EIENDELER	Note	Kostra - Kap	Regnskap 2018	Regnskap 2017
A. ANLEGGSMIDLER		Kap 2.2		
Faste eiendommer og anlegg	5	2.27-2.29	23 404,0	21 962,8
Utstyr, maskiner og transportmidler	5	2.24-2.26	836,1	669,5
Pensjonsmidler	4	2.20	13 873,4	12 800,7
Utlån	8	2.22-2.23	2 123,3	1 992,2
Aksjer og andeler	6,30	2.21	1 866,7	1 774,7
Sum anleggsmidler			42 103,4	39 200,0
B. OMLØPSMIDLER		Kap 2.1		
Kortsiktige fordringer	29	2.13-2.17	1 318,8	1 076,6
Aksjer og andeler	14,30	2.18	1 131,7	1 041,6
Sertifikater		2.12	0,0	0,0
Obligasjoner	30	2.11	4 546,4	4 706,4
Kasse, postgiro, bankinnskudd		2.10	1 550,3	1 525,3
Premieavvik	4	2.19	1 296,3	1 285,8
Sum omløpsmidler			9 843,6	9 635,7
Sum eiendeler			51 947,0	48 835,7
EGENKAPITAL OG GJELD				
C. EGENKAPITAL		Kap 2.5		
Disposisjonsfond	15	2.56-2.57	-993,1	-737,2
Bundne driftsfond	15	2.51-2.52	-361,5	-341,7
Ubundne investeringsfond	15	2.53-2.54	-6 023,3	-6 023,2
Bundne investeringsfond	15	2.55	-46,6	-55,2
Regnskapsmessig mindreforbruk	15	2.5950	-215,7	-440,3
Regnskapsmessig merforbruk		2.5900	0,0	0,0
Udisponert i investeringsregnskapet		2.5960	0,0	0,0
Udekket i investeringsregnskapet		2.5970	0,0	0,0
Likviditetsreserve		2.5980	0,0	0,0

Kapitalkonto	18	2.5990	-9 614,8	-7 951,0
Endr. regn. prin. påvirker AK drift	17	2.581	206,3	206,3
Endr. regn. prin. påvirker AK investering		2.580	0,0	0,0
Sum egenkapital			-17 048,8	-15 342,3

D. GJELD

LANGSIKTIG GJELD		Kap 2.4		
Pensjonsforpliktelser	4	2.40	-16 042,1	-15 487,3
Ihendehaverobligasjonslån	9	2.41-2.42	-5 900,0	-5 650,0
Sertifikatlån	9	2.43-2.44	-500,0	-1 470,0
Andre lån	9	2.45-2.49	-10 125,9	-8 837,7
Sum langsiktig gjeld			-32 568,0	-31 444,9

KORTSIKTIG GJELD		Kap 2.3		
Kassekredittlån		2.31	0,0	0,0
Annen kortsiktig gjeld	29	2.32-238	-2 329,4	-2 046,9
Premieavvik	4	2.39	-0,8	-1,6
Sum kortsiktig gjeld			-2 330,2	-2 048,4

Sum egenkapital og gjeld			-51 947,0	-48 835,7
---------------------------------	--	--	------------------	------------------

MEMORIAKONTI:		Kap 2.9		
Ubrukte lånemidler	9	2.9100	129,7	246,3
Andre memoriakonti		2.9200-2.9998	28 198,5	27 859,4
Motkonto for memoriakontiene		2.9999	-28 328,2	-28 105,7
Sum memoriakonti			0,0	0,0

Noter til regnskapet

Alle tall presenteres i millioner, hvis ikke annet er oppgitt

1.1 Økonomisk oversikt driftsregnskapet	2
1.2 Regnskapsskjema 1A	4
1.3 Regnskapsskjema 1B	5
2.1 Økonomisk oversikt investeringsregnskapet	8
2.2 Regnskapsskjema 2A	9
2.3 Regnskapsskjema 2B	10
3.1 Hovedoversikt Balanseregnskapet 2018	13
Note 0.1 - Regnskapsprinsipper	17
Note 0.2 - Vesentlige poster i regnskapet	19
Note 1 - Endring i arbeidskapital	21
Note 2 - Ytelse til ledende personer	22
Note 3 - Godtgjørelse til revisor	22
Note 4 - Pensjoner	23
Note 5 - Varige driftsmidler (anleggsmidler), leieavtaler og nedskrivninger	26
Note 6 - Aksjer og andeler (anleggsmidler)	27
Note 7 - Salg av finansielle anleggsmidler	29
Note 8 - Utlån	29
Note 9 - Langsiktig gjeld	30
Note 10 - Renter - sikring	33
Note 11 - Avdrag på lån	34
Note 12 - Garantiansvar	35
Note 13 - Andre vesentlige forpliktelser	39
Note 14 - Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi	40
Note 15 - Avsetninger og bruk av avsetninger	41
Note 16 - Strykninger	44

Note 17 - Opplysninger om egenkapitalkontoen	44
Note 18 - Kapitalkonto	45
Note 19 - Investeringsoversikt	46
Note 20 - Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer	48
Note 21 - Selvkost	48
Note 22 - Usikre forpliktelser, betingede eiendeler og hendelser etter balansedagen	51
Note 23 - Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner	51
Note 24 - Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimer og korrigerings av tidligere års feil	51
Note 25 - Eiendeler, gjeld og EK overdratt til kommunale foretak ved etablering / mottatt fra kommunale foretak ved avvikling	52
Note 26 - Mellomværende med kommunale foretak	52
Note 27 - Interkommunalt samarbeid hvor Trondheim er vertskommune	53
Note 28 - Interkommunale selskaper	55
Note 29 - Kortsiktig gjeld og fordringer	56
Note 30 - Trondheim kommunes kraftfond (TKK)	57
Revisors beretning for 2018	60

Note 0.1 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven (KL), forskrifter og god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler.

Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon er omløpsmidler. Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler. Finansielt motiverte plasseringer i finansielle instrumenter vil alltid være omløpsmidler, uavhengig av hvilken tidshorisont kommunen har for plasseringen. Plasseringer i finansielle instrumenter som er foretatt ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn klassifiseres som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skillet mellom vedlikehold og påkostning på anleggsmidler. Utgifter som påløper for opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmidlet utover standarden ved opprinnelig anskaffelse, utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmidlet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i KL § 50, med unntak av likviditets-trekkrettighet/ likviditetslån jf. KL § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes generelt til laveste verdis prinsipp, som er den laveste verdien av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Den finansielle omløpsporteføljen verdivurderes etter tre ulike prinsipper, jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 8 og KRS 1:

- Ordinære omløpsmidler (obligasjoner og sertifikater) - er vurdert etter laveste verdis prinsipp. Dette er hovedregelen
- Markedsbaserte finansielle omløpsmidler (aksjefond) - er vurdert til virkelig verdi, og er å anse som et unntak fra hovedregelen
- Omløpsobligasjoner med kontantstrømsikring - er vurdert til pålydende verdi, hvor under-/overkurs periodiseres over papirets løpetid.

Anleggsmidler

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost.

Anleggsmidler (driftsmidler) med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmidlet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk i virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Aksjer og andeler av strategisk eller annen ikke-finansiell karakter klassifiseres som anleggsmidler, jf. punkt 2.3 i KRS 1, og vurderes derfor til anskaffelseskost.

Anleggsmidler med verdifall som ikke forventes å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og -inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende verdi med fradrag for forventet tap.

Bruk av sikringsinstrumenter

Trondheim kommune benytter sikringsinstrumenter i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) og i gjeldsporteføljen. TKK benyttet i store deler av 2018 en rente- og valutabytteavtale for å sikre fast kontantstrøm i norske kroner på en obligasjon i utenlandsk valuta. I gjeldsporteføljen benyttes innlån med fast rente eller rentebytteavtaler for å sikre fast rente

på deler av låneporteføljen. Nærmere beskrivelse av disse instrumentene gjøres i note 9 og 10.

Selvkostberegninger

Innenfor de områdene der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer utgitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014 (H-3/14) Retningslinjer selvkost.

For de tjenestene der kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer, se note 21.

Merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen merverdiavgiftskompensasjon i henhold til Lov om kompensasjon for merverdiavgift. Mottatt merverdiavgiftskompensasjon for betalt merverdiavgift er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Kommunal virksomhet utenfor kommuneregnskapet

Kommunen har virksomheter og er en del av virksomheter som avlegger særregnskap, herunder kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeid og interkommunale selskaper (IKS). For nærmere opplysninger, se note 26 om mellomværende med kommunale foretak, note 27 om interkommunalt samarbeid og note 28 om interkommunale selskaper.

Note 0.2 - Vesentlige poster i regnskapet

I note 0.2 gjennomgås poster og forhold som er av en slik karakter at de bør tas hensyn til ved vurdering av bevilgningsregnskap og balanse.

Driftsregnskapet

Pensjon

Spesielle regler for behandling av pensjonsutgiftene i kommuneregnskapet gjør at det kan være et vesentlig avvik mellom kommunens betalte pensjonspremie og den pensjonsutgiften som belastes driftsregnskapet. Følgende oversikt viser forskjellen siste 3 år:

	2018	2017	2016
Balanseført årets premieavvik, resultateffekt	253	163	151
Kostnadsført tidligere balanseført premieavvik	-243	-221	-199
Nettoeffekt premieavvik	10	-58	-48
Resultat iht avlagt regnskap	183	440	255
Resultat eksklusive effekt av premieavvik	173	498	303
Negativt resultat = merforbruk (underskudd)			
Balanseført premieavvik, akkumulert inkl aga	1296	1 284	1 343

Se note 4 for mer informasjon om pensjon

Anordning

Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året skal tas med (anordningsprinsippet). Det er utarbeidet rutiner og fastlagte tidsfrister for å oppnå så korrekte og fullstendige anordninger som mulig innenfor de tidsrammene som foreligger.

Ressurskrevende brukere

Det er anordnet 180 millioner kroner i regnskapet 2018 fra tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.

Lønn

Det er sikret at all lønn opptjent i 2018 er regnskapsført i 2018 gjennom en anordning sentralt. Opptjent lønn i 2018 som er utbetalt i 2019 er pr. 31.12.2018 anordnet med 73,7 mill. kroner.

Refusjon av sykepenger og foreldrepenger

Det er sikret at refusjonsinntekter for syke- og foreldrepenger i 2018 er regnskapsført i 2018 gjennom en sentral anordning. Oppsøkte refusjoner for 2018 er anordnet med 42,7 mill. kr.

Usikre forpliktelser

Det er avsatt kr 13 mill. kr knyttet til usikre forpliktelser i 2018, der det er overveiende sannsynlig at det vil oppstå utbetalinger i 2019 eller på et senere tidspunkt.

Investeringsregnskapet

Lån til investering

Hovedregelen for bruk av lån til investeringsformål er at budsjettert beløp skal regnskapsføres så langt det er behov for det i investeringsregnskapet. Det er ikke anledning til å føre bruk av lån ut over budsjettert beløp. Dette utgangspunktet begrenses likevel av

udisponerte lånemidler. Det er ikke anledning til å regnskapsføre mer som bruk av lån enn det kommunen faktisk har i udisponerte lånemidler. I en situasjon der rådmannen har fullmakt fra bystyret til å regulere låneopptaket i tråd med faktisk aktivitetsnivå (jf. ordlyden "inntil kr" i vedtaket), vil en slik regulering også få konsekvenser for inntektsføring av bruk av lån i investeringsregnskapet.

Bruk av lån i investeringsregnskapet for 2018 er satt til det nivå som er tilstrekkelig til å sikre fullfinansiering av aktivitetene i investeringsregnskapet for 2018. Ubrukte lånemidler pr 31.12.2018 er 85,5 millioner kroner.

Videre utlån - startlån

Trondheim kommune har pr 31.12.2018 en utlånsportefølje knyttet til videreformidling av husbankmidler (startlån) på 1614,5 millioner kroner. I investeringsregnskapet regnskapsføres både avdrag Trondheim kommune betaler på sin gjeld til Husbanken og de avdragene som lånetakere betaler til Trondheim kommune. I tillegg til ordinære avdrag mottar Trondheim kommune betydelige beløp knyttet til innfrielse av slike lån. Vi velger å legge til grunn et prinsipp om at en krone inn i avdrag skal være lik en krone ut i avdrag. Ubrukte lånemidler for startlån pr 31.12.2018 er 44,2 millioner kroner.

Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

TKKs regnskapstall inngår i tallene for Trondheim kommunes årsregnskap for 2018. Egne tall for TKK er i tillegg samlet og spesifisert i egen note (se note 30). Status for TKK i henhold til kommunens finansreglement rapporteres i finansrapport 2018.

Note 1 - Endring i arbeidskapital

Kretsløp 1 - arbeidskapitalen:

Kapittel	Balansen	31.12.2018	31.12.2017	Endring
2.1	Omløpsmidler	9 843,6	9 635,7	
2.3	Kortsiktig gjeld	2 330,2	2 048,4	
Endring arbeidskapital i balansen		7 513,4	7 587,3	-73,9
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				116,6
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				42,6

Driftsregnskapet 2018		Investeringsregnskapet 2018		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
		+ Sum inntekter		
+ Sum inntekter 600-890	15 003,1	600-905	1 181,3	
		- Sum utgifter		
- Sum utgifter 010-590, 690	14 616,6	010-501,690	2 476,9	
+ Avskrivninger 590	638,0		0,0	
		+ Ekst.finans.trans		
+ Ekst.finans-innt/-trans 900-905, 909, 920, 921	292,8	9	1 670,7	
		- Ekst.finans.trans		
- Ekst.finans-utg/-trans 500,501,509,510,511,520,5 21	1 071,8	9	577,8	
Sum/differanse	245,4	Sum/differanse	-202,8	42,6

Avstemming mellom regnskapsdelene

Differanse	0,0
------------	-----

Note 2 - Ytelse til ledende personer

Utbetalte ytelser til ledende personer i 2018:

Navn	Lønn	Annen fast godtgjørelse	Sum
Ordfører Rita Ottervik	1 117 667 kr	4 392 kr	1 122 059 kr
Rådmann Morten Wolden	1 598 151 kr	14 392 kr	1 612 543 kr

Note 3 - Godtgjørelse til revisor

Godtgjørelse til revisor fordelt på revisjon og rådgiving

Trondheim kommunerevisjon er organisert som egen enhet under Bystyret. Revisjon omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og diverse attestasjonsoppdrag. Godtgjørelse til revisor fordelt på revisjon og rådgiving:

Tekst	2018	2017
Honorar lovpålagte oppgaver 1)	14,2	14,0
Honorar for rådgivning 2)	0	0

Samlet godtgjørelse til revisor omfatter:

1. De lovpålagte oppgavene omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.
2. Utover veiledning i våre lovbestemte oppgaver, har kommunerevisjonen ikke utført direkte rådgivningsoppdrag overfor kommunen.

Kontrollkomiteens sekretariat

Kontrollkomiteens sekretariat er organisert som egen enhet under Bystyret. Samlede godtgjørelse til kontrollkomiteens sekretariat utgjør:

Tekst	2018	2017
Kontrollkomiteens sekretariat*	1,7	2,0

*Sum er inklusive lønn til kontrollkomiteens leder og nestleder

Arbeidet til kontrollkomiteen og bystyret defineres som lovpålagte oppgaver. I denne summen inngår om lag 150 000,- kroner som gjelder en avtale om tjenesteyting mellom kommunen og kirkelig fellesråd. Revisjon av kirkelig fellesråd blir derfor ikke fakturert, da kostnaden ved oppdraget inngår i årsbudsjettet som revisjonen får tildelt av kommunen.

Note 4 - Pensjoner

Pensjonsordningene i kommunen

Trondheim kommune har kollektive pensjonsforsikringer for sine ansatte i Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK).

Ansatte som er i kommunens tjeneste ved fylte 62 år har rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter bestemte regler. AFP for 62-64 år er ikke fullt forsikringsmessig dekket, og det er heller ikke på annen måte samlet opp fond til dekning av framtidige AFP-pensjoner. Kommunen belastes for faktisk uttak. Pensjonsforpliktelse som vedrører kommunens egenandel for medarbeidere som tar ut AFP for årsklassene 65-66 år, er belastet ut fra antatte uttakfrekvenser for de enkelte årsklassene.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og Trondheim kommune har valgt å inntekts- eller utgiftsføre premieavviket i driftsregnskapet med tilbakeføring over de neste syv årene (10 år på premieavvik fra 2012-2013 og 15 år for premieavvik oppstått t.o.m. 2011). Forskriften sier at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser skal oppføres i balansen som hhv anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Akkumulert premieavvik

Akkumulert premieavvik pr 31.12.2016	1 342,7
Akkumulert premieavvik pr 31.12.2017	1 284,4
Akkumulert premieavvik pr 31.12.2018	1 295,7
Premieavvik til utgiftsføring i 2016	199,4
Premieavvik til utgiftsføring i 2017	221,0
Premieavvik til utgiftsføring i 2018	243,3

Alle beløpene er inkludert 14,1 % arbeidsgiveravgift.

Regnskapsført pensjonskostnad for 2018

Pensjonskostnad 2018	Sum Pensjon	Sum arb.giveravg.
Netto pensj.kost. (inkl.adm.) iht. aktuar	835,5	
- Årets pensjonspremie (jf. aktuarberegn.)	1057,1	
= Årets premieavvik	-221,5	-31,2
<hr/>		
Årets betalte pensjonspremie iht. regnskap	1 057,1	
Årets premieavvik	-221,5	
Resultatført av tidl. års premieavvik	213,0	
= Pensjonskostnad i regnskapet i år	1 048,5	147,8
<hr/>		
Pensjonskostnad i regnskapet i fjor	987,4	139,2
Endring i %	6,2%	
<hr/>		
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	731,8	
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	609,9	
= Brutto pensjonskostnad	1 341,7	189,2
<hr/>		
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-581,4	
= Netto pensjonskostnad ekskl. adm.	760,3	107,2
<hr/>		
Sum amortisert premieavvik	213,0	
Avregning fra tidligere år		
Administrasjonskostnad	75,2	
= Pensjonskostnad i regnskapet inkl. adm.	1 048,5	147,8
<hr/>		
Pensjonskostnad inkl. adm. i fjor	987,5	139,2
Endring i %	6,2%	

Økonomiske forutsetninger 2018:

Diskonteringsrente	4,00%
Lønnsvekst	2,97%
G-regulering	2,97%

Forventet avkastning

4,50%

Pensjonsmidler og -forpliktelser per 31.12.2018

Midler og forpliktelser	Pensj.midl.	Pensj.forpl.	Netto forpliktelse
Akt.beregn.,estimat full amort. 1.1	12 802,3	-15 155,3	-2 353,0
Iht. regnskap pr 1.1	12 802,3	-15 155,3	-2 353,0
= Gjenstående estimatavvik per 1.1	0,0	0,0	0,0
Arbeidsg.avg. av nto. pensj.forpl 1.1			-331,8
Akt.beregn.,estimat full amort. 31.12	13 873,4	-15 774,1	-1 900,7
Iht. regnskap pr 31.12	13 873,4	-15 774,1	-1 900,7
= Gjenstående estimatavvik per 31.12	0,0	0,0	0,0
Arbeidsg.avg. av nto. pensj.forpl 31.12			-268,0

Note 5 - Varige driftsmidler (anleggsmidler), leieavtaler og nedskrivninger

Anleggsmidler er anskaffelser av investeringsmessig karakter som har en økonomisk levetid på minst tre år og en kostpris på minst 100.000 kroner. Anleggsmidler skal bokføres til anskaffelseskost. For anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid, reduseres de bokførte verdien med avskrivning/ nedskrivning etter de regler som gjelder for det aktuelle anleggsmiddel.

Varige anleggsmidler skal avskrives. Avskrivningen skal skje med like store årlige beløp (lineæremetoden) over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene skal starte senest året etter at anleggsmiddel er anskaffet eller tatt i bruk av virksomhetene.

Avskrivningsperioder:

Type	Avskrivningslengde
224 Edb-utstyr/kontormaskiner	5 år
224 Maskiner/verktøy/inventar	10 år
224 Transportmidler og lignende	10 år
224 Anlegg under utførelse	Ingen avskrivning
227 Anleggsmaskiner	10 år

227 Tekniske anlegg	20 år
227 Boliger/skoler/barnehager/idrettsanlegg	40 år
227 Kaier og andre anlegg	40 år
227 Kulturbygg/institusjonsbygninger	50 år
227 Sykehjem og andre institusjoner	50 år
227 Tomter/kunst/anlegg under utførelse	Ingen avskrivning

Bevegelser på balansekontoene for utstyr, maskiner og transportmidler, og faste eiendommer og anlegg:

Tekst/Grp	224	227	Total
IB 2018	669,5	21 962,8	22 632,3
Reversering fjorårets aktivering	-97,4	-1 950,7	-2 048,1
Flytting av anlegg mellom 224/227	3,1	-3,1	0,0
Manuell aktivering	144,3	2 218,2	2 362,5
Tilgang i året	254,0	1 695,9	1 949,8
Avgang i året, regnskapsmessig	-1,4	-17,4	-18,8
Årets avskrivning	-136,0	-501,8	-637,7
UB 2018	836,1	23 404,0	24 240,1

Det er ikke aktivert finansielle leieavtaler i noen av gruppene av anleggsmidler.

Note 6 - Aksjer og andeler (anleggsmidler)

Oversikt over aksjer og andeler:

Selskapets navn	Antall	Pålydende	Andel	Bokført	Bokført	Merknad
				31.12.2018	31.12.2017	
Trv Gruppen AS	24 231	1 000	100%	24,23	24,23	
Trondheim Kino AS	20 000	1 000	100%	20,00	20,00	
Leutenhaven AS	1 500	*	100%	4,85	4,85	*1350 á 1000 150 á 23.333
Olavshallen AS	2 000	1 000	100%	2,00	2,00	

Trondheim Parkering AS	1 000	1 000	100%	1,00	0,00	Selskapet ble stiftet i 2018
Labtjenester AS	500	1 000	100%	0,51	0,51	
Vistamar			100%	0,03	0,03	
Trondheim Spektrum AS	128 121	500	99,2%	62,44	7,44	Aksjeemisjon og kjøp av aksjer fra andre eiere
Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS			82,3%	21,43	21,43	
Trondheim Havn IKS			76,3%			
Kunsthall Trondheim AS	190	1 000	63,3%	0,20	0,20	
Prima AS	6	50 000	60,0%	0,30	0,30	
Midt-Norge 110-sentral IKS			58,8%			
Midtbyen Management AS	100	3 000	33,3%	0,30	0,30	
Midt-Norsk Filmsenter AS	67	500	33,3%	0,03	0,03	
Trondheim Stasjonsenter AS	2 880	1 000	20,0%	2,88	2,40	Aksjeutvidelse i 2018 med 480 aksjer
Svenska Kommun Försäkrings AB	4 800		17,7%	5,47	5,47	
Filminvest3 AS	200	1 000	16,7%	0,20	0,20	
Trøndelag Teater AS	9	1 000	16,7%	0,01	0,01	
Museene i Sør-Trøndelag AS	9 516	40	16,7%	0,38	0,38	
TrønderEnergi AS	1 022 800	437	9,0%	446,63	446,63	Aksjene ligger som en del av totalkapitalen i TKK, se note 30
Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS	30	5 000	6,3%	0,15	0,15	
Naboer AB	200	85	5,9%	0,02	0,02	
Proventure Seed AS	1 598 502	1	3,2%	1,73	3,38	
Biblioteksentralen SA	111	300	2,9%	0,03	0,03	

						Eierandel på 2,82% fra 90-tallet. Kr 25.000
Visit Trondheim AS	25	1 000	2,8%	0,03	0,00	balanseføres fra 2018
Midnor CNI AS	250	100	1,5%	0,03	0,03	
Leiv Eriksson Nyskaping AS	14 969	0,2	1,5%	1,00	1,00	
Trondheim kommunale Pensjonskasse				1 228,28	1 197,38	Gjelder egenkapitalinnskudd i pensjonskasse
Kommunal Landspensjonskasse				40,90	36,36	Gjelder egenkapitalinnskudd i pensjonskasse
SUM				1 865,04	1 774,75	

Alle postene er vurdert som strategiske plasseringer, og er vurdert å ikke være omsettelige i et regulert marked. Av denne grunn er ikke markedsverdier oppgitt i noten.

Pr 31.12.2018 er kommunens egenkapitalinnskudd i Trondheim Kommunale Pensjonskasse (TKP) verdsatt til 1.228 millioner kroner. Pr 31.12.2017 var egenkapitalinnskudd i TKP 1.197 millioner kroner. Økningen på 30,9 millioner kroner er det vedtatte årlige egenkapitalinnskuddet for 2018.

I TKPs regnskap ved utgangen av 2017 var kommunens egenkapitalinnskudd verdsatt til 1.202 millioner kroner. Verdien ved utgangen av 2018 estimeres foreløpig av TKP til å være 1.320 millioner kroner, det vil si en økning gjennom året på 118 millioner kroner. Dette fordelt på kommunens egenkapitalinnskudd i 2018 på 31 millioner kroner, TKPs nettoresultat i 2018 på 42 millioner kroner og avsetning til risikoutjevningfond på 45 millioner kroner.

TKPs estimerte verdi på kommunens egenkapitalinnskudd ved utgangen av 2018 er dermed 92 millioner kroner høyere enn den bokførte verdien i kommunens regnskap.

I årene fremover vil det skje årlige innbetalinger både til TKP og Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for å vedlikeholde egenkapital i selskapene.

Note 7 - Salg av finansielle anleggsmidler

I 2018 har det ikke vært salg av finansielle anleggsmidler.

Note 8 - Utlån

Motpart / type lån	Utlån per 31.12.2018	Utlån per 31.12.2017	Tap på utlån 2018
Trondheim Parkering KF (konserninternt utlån)	107,7	107,9	0,0
Pirbadet	228,8	239,6	0,0
Selgerkreditt RBK (ifm salg av aksjer Lerkendal)	0,0	2,3	0,0
Startlån til private (Husbanklån)	1 604,3	1 459,7	0,8
Obligasjon anlegg Trønderenergi	75,0	75,0	0,0
Utlån TKP	100,0	100,0	0,0
Diverse utlån	9,1	7,3	0,0
Trondheim kommunes utlån	2 124,9	1 991,8	0,8

Vurdering av risikoen for tap på utlån av startlån

Videreutlån av startlån utgjør 1,6 milliarder kroner ved utgangen av 2018. Det er avsatt et tapsfond på 20 millioner kroner til å dekke tap i ordningen. I tillegg har Husbanken en tapsdelingsordning med kommunen der Husbanken kan gå inn å dekke tap i enkeltsaker der tapene er over 25 prosent av hovedstolen. I 2018 tapte kommunen 0,8 mill og i 2017 tapte kommunen 0,2 mill. Tapene har så langt vært lav. Nivået på boligprisene har mye å si for hvor stor risiko kommunen tar i startlånsordningen, da alle panteobjektene er boliger. Så lenge boligprisene stiger eller er stabil vurderes risikoen som lav. Større bruk av utvidet avdragstid mellom 30-50 år de siste årene gir noe økt risiko. Størrelsen på tapsfondet må vurderes jevnlig.

Note 9 - Langsiktig gjeld

Lånegjeld:

Låneportefølje	Lån per 31.12.2018	Lån per 31.12.2017
Investeringslån:		
Innlån Husbanken inv.lån	0	11,5
Innlån sertifikat- og obligasjonsmarkedet	6 400,0	6 950,0
Innlån KLP	3 426,7	2 575,5

Innlån Kommunalbanken	4 855,7	4 704,5
Innlån til videre utlån:		
Innlån Husbanken startlån	1 614,5	1 476,6
Innlån til videre utlån (inv.)	229,0	239,6
Trondheim kommunes innlån	16 525,9	15 957,7

Låneopptak:

Låneopptak	Faktisk 2018	Rev. budsjett 2018	Budsjett 2018
Låneopptak investeringslån	1 088,0	1 388,0	1 774,1
Låneopptak investeringslån til videre utlån			
Låneopptak startlån Husbanken	300,0	300,0	250,0

Merknad 1 – låneopptak i 2018:

Budsjettet låneopptak for investeringslån var opprinnelig 1 774 millioner kroner. Dette ble revidert til 1 388 millioner kroner i sak 177/18.

Trondheim Parkering KF lånte 8,1 millioner kroner i 2018. Dette er lånt inn som en del av kommunens investeringslån.

Fordeling av lånegjeld:

Låneformål	31.12.2018	31.12.2017
Trondheim kommunes samlede innlån	16 525,9	15 957,7
Innlån videre utlån, startlån	1 614,5	1 476,6
Innlån videre utlån, andre	229,0	239,6
Sum gjeld til investeringsformål	14 682,4	14 241,5
VARFS*	3 021,0	2 743,0
Låne med rentekompensasjon fra staten**	1 106,4	1 188,9
Grunnlag husleie***	990,6	1 099,5
Lån til eksterntfinansiert virksomhet	5 118,0	5 031,5
Lån til investeringer som belaster bykassen	9 564,4	9 210,0

* VARFS er forkortelse for vann, avløp, renovasjon, feiing og slam.

** Lån der kommunen får rentekompensasjon fra staten.

*** Lån til investeringer som gir husleieinntekter.

Gjenværende løpetid investeringslån:

Tabellen viser hvor mye lån som forfaller årlig.

År	Beløp	Forfall i prosent av samlede investeringslån
2019	3 050,0	21%
2020	1 500,0	10%
2021	2 000,0	14%
2022	1 400,0	10%
2023	1 000,0	7%
2024	1 000,0	7%
2025	1 500,0	10%
2027	500,0	3%
2028	1 000,0	7%
2033	131,7	1%
2038	376,7	3%
2039	210,0	1%
2040	264,0	2%
2041	360,0	2%
2042	390,0	3%
Sum	14 682,4	

Tabellen viser at kommunen har en relativt jevn forfallsstruktur for investeringslån. Det er flest forfall de første fem årene. Dette skyldes markedet for lån som gjør at de fleste flytende lån har en løpetid innenfor fem år. Per 31.12.2018 har Trondheim kommune investeringslån for 14,7 milliarder kroner, hvorav 1,15 milliarder kroner er sertifikatlån.

Rentebinding:

I vedtatt finansreglement kreves det rentebinding for minimum 1/3-del av "netto lånegjeld". Netto lånegjeld er å anse som kommunens gjeld til investeringsformål, fratrukket lån knyttet til VARFS-området og lån med rentekompensasjon fra staten (4 127 millioner kroner). Skjematisk kan dette sammenfattes på følgende måte:

	Restlån pr 31.12.2018
Lån til investeringsformål	14 682,4
Lån knyttet til VARFS-området	3 021,0
Lånegrnlag for rentekompensasjonsordningene	1 106,4
Lån hvor rentebinding skal vurderes	10 555,0

Lån med fast rente lengre enn 1 år som kan knyttes til investeringslån utgjør 5 790 millioner kroner. Dette gir en fastrenteandel på 55 prosent. Fastrenteandelen ved forrige årsskifte var 48 prosent. Videre har bykassen eksponering mot flytende rente på bankinnskudd og

kræffondet sin flytende portefølje. Dette gjør at rentesensitiviteten til kommunen er relativt lav. For utfyllende detaljer henvises det til finansrapport 2018.

Ubrukte lånemidler:

Per 31.12.2018 utgjør ubrukte lånemidler 129,7 millioner kroner, dette er om lag 115 millioner kroner lavere enn i fjor. Framdriften på investeringsområdet ble nedjustert i tredje økonomirapport og låneopptaket ble justert etter prognose på investeringsutgifter. For startlån ble lånebehovet lavere enn anslått i politisk sak 264/18.

	31.12.2018
Ubrukte lånemidler investeringslån	85,5
Ubrukte lånemidler startlån	44,2
Sum	129,7

Rentebytteavtale:

Trondheim kommune har to rentebytteavtaler for å sikre renten på innlån. Tabellen under gir en oversikt over rentebytteavtaler og tilhørende lån som sikres. Tilsammen er dette avtaler som gir fast rente på lån for 577,9 millioner kroner. Kommunen betaler en netto rente på disse lånene som tilsvarer fastrentevilkåret i rentebytteavtalen + kredittmargin på tilhørende lån. Rentebytteavtale 990075 har ikke et underliggende lån, men ses på som porteføljesikring av flytende lån i investeringsporteføljen. Rentebytteavtalene er benyttet for å oppnå fast rente, og dermed forutsigbarhet i kommunens rentekostnad over angitt løpetid. Vår vurdering er at rentesikringene fungerer etter intensjonen. Finansreglementets punkt 4.3.4 åpner for bruk av rentebytteavtaler, og andelen rentebinding ligger innenfor rammen definert i punkt 4.3.3.

Rentebytteavtaler					Lån		
Avtalenummer	Beløp (sikring)	Start	Forfall	Fastrente	Lånenummer	Beløp	Kredittmargin
990075/123249 2	177,88	09.03.2011	11.03.2019	4,24%	-	-	-
30890590-FO71 30V	400,00	25.06.2015	25.06.2022	3,65%	20120346	400,00	0,70%

Kommunen hadde ved inngangen av 2018 tre avtaler, men 3 februar 2018 gikk avtale 1027611 hos Nordea til forfall. Avtalens pålydende ved inngangen av året, og ved forfall, var 4,2 millioner kroner. Sikringen hadde ikke et underliggende lån, og var sett på som en del av en porteføljesikring i likhet med avtale 990075.

Note 10 - Renter - sikring

Trondheim kommune benytter rentesikring i både Trondheim kommunes kraftfond og i gjeldsporteføljen.

Rentesikringsavtaler og lån med rentebinding for gjeldsporteføljen er nærmere angitt i note 9, under avsnitt "rentebinding" og "rentebytteavtaler". Finansreglementets punkt 4.3.3 og 4.3.4 angir kommunens rammer for rentebinding og finansielle derivater for kommunens gjeld. Kommunens rentesikringsavtaler og lån med rentebinding som er inngått er ihht til kommunens finansreglement. Rentesikringen er avtalt for å redusere kommunens renterisiko.

Ved inngangen av 2018 eide kraftfondet en fondsobligasjon (utstedt av Swedbank AB), med fast rente - pålydende SEK 135 millioner kroner. Ved å benytte en valuta- og rentebytteavtale er investeringens valutarisiko fjernet, og den årlige rentekupongen er i underkant av NOK 9,8 millioner kroner. Obligasjonen og rentebytteavtalen gikk til forfall 17. september 2018. TKK mottok dermed avtalens pålydende verdi på NOK 114,7 millioner kroner og en rentekupong på 9,8 millioner kroner. Frem til forfall hadde avtalen en regnskapsført verdi på 112,3 millioner kroner. Forfallet gir dermed en regnskapsført kursgevinst på 2,4 millioner kroner. Finansreglementets punkt 4.2.10 angir rammene for bruk av finansielle derivater i TKK, og valuta og rentebytteavtalen er ihht kommunens finansreglement. Kraftfondet har ingen valuta- og rentebytteavtaler ved utgangen av året.

En stor andel av TKKs portefølje består av omløpsobligasjoner med fast rente som holdes til forfall, og obligasjonene defineres derfor til å ha en kontantstrømsikring. Ved utgangen av 2018 utgjør obligasjoner med kontantstrømsikring 1.926 millioner kroner, dvs 32 prosent av TKKs forvaltningskapital. Ved årsskiftet hadde denne porteføljen en gjennomsnittlig rentedurasjon på 4,43 år og tid til forfall på 4,88 år. Finansreglementets punkt 4.2.3 angir kommunens ramme for omløpsobligasjoner med kontantstrømsikring, som skal utgjøre minimum 30 prosent av forvaltningskapitalen.

Note 11 - Avdrag på lån

Trondheim kommune har fra 2018 gått over til å benytte forenklet metode i tråd med ny kommunelov, som trer i kraft 1.1.2020. Tidligere år har kommunen benyttet den såkalte regnearkmodellen for beregning av minimumsavdrag. Overgang til ny metode gir høyere minimumsavdrag. Dette skyldes i hovedsak at anlegg under utførelse er med i beregningsgrunnlaget. Vektet levetid for alle anleggsmidler angir maksimal gjenstående løpetid for samlet gjeldsbyrde som omfattes av beregningen.

Avdrag på lånegjeld til investeringsformål - minimumsavdrag:

	Vektet levetid anlegg	Beregnet minsteavdrag forenklet metode	Beregnet minsteavdrag regnearkmodellen	Faktisk avdrag i regnskapet
2018	28,2	509,3		647,1
2017	37,6	411,2	381,1	562,6
2016	36,6	440,4	381,5	467,7

Budsjetterte og regnskapsførte betalte og mottatte avdrag, avsetning og bruk av fond ved innlån/ utlån i henholdsvis drifts- og investeringsregnskapet.

Bev.sted	Art		Budsjett 2018	Regnskap 2018
982000	151000	Investeringslån	649,2	647,1
983000	051000	Startlån - avdragsutgifter	180,0	162,0
983000	092000	Startlån - mottatte avdrag	-180,0	-155,3
983000	055000	Startlån - avsetning bundne inv.fond	0,0	107,2
983000	095800	Startlån - bruk bundne inv.fond	0,0	-107,2
981900	051000	Videre utlån - avdragsutgifter	8,4	10,7
981900	092000	Videre utlån - mottatte avdrag	-8,4	-10,8
981900	055000	Videre utlån - avsetning bundne fond	0,0	10,8
981900	095800	Videre utlån - bruk av bundne fond	0,0	-10,7

Note 12 - Garantiansvar

Långiver/Lånetaker	Garantiansvar pr 31.12.2018	Garantiansvar utløper år	Lånenummer
Danske Bank			
Birrilee International School Trondheim AS	13,4	2041	8601.37.77820

Ilen Menighet stiftelse	22,6	2034	8601.13.28239
Vitensenteret	1,9	2028	8601.78.19528
Sum	37,9		

DNB ASA

Leangen Curling AS	3,1	2022	1212.33.39175
Stiftelsen Kim-senteret	10,5	2024	1213.400.3691
Sum	13,6		

Handelsbanken

Trondheim Kunstgress Syd AS	1,8	2025	9051.72.43328
Sum	1,8		

Husbanken

Andelslaget Bergheim barnehage	6,2	2034	14627597 9
Ilen Menighets Stiftelse	2,0	2028	14609014 7
Lianlaget AS	0,3	2030	14618139 1
Markaplassen barnehage SA	0,7	2021	14600373 6
Småbarnsforeldrenes Barnehage Heim-Torvtaket	1,1	2023	14600374 4
Solvangen barnehage SA	6,0	2033	14624172 4
Stavsetmyra barnehage SA	3,0	2030	14615484 4
Svartlamoen boligstiftelse	0,3	2022	14626999 8
Tempe barnehage SA	3,7	2027	14622136 1
Trondhjems Asylselskap	0,9	2028	14624171 6
Zion sykehjem Stiftelse	21,8	2027	14605681 7
Sum	46,0		

KLP Kommunekreditt AS

Sjetne Idrettslag	6,5	2020	8317.55.95859
Sjetne Idrettslag	12,9	2022	8317.55.95867
Sjetne Idrettslag	19,3	2033	8317.55.52181
Sum	38,7		

Kommunalbanken AS

Bakklandet Menighets Omsorgssenter	15,4	2033	20040936
Bakklandet Menighets Omsorgssenter	2,7	2035	20150304
Borettslaget Bergheim senior og omsorgsboliger	21,5	2031	20030455
Borettslaget Harmonien	8,5	2031	20030456
Borettslaget J.O. Stavsvei 1, omsorgsboliger	7,6	2032	20030453
Borettslaget Ladesletta Hage	7,3	2033	20030110
Borettslaget Ladesletta Hage	5,9	2033	20070324
Borettslaget Ringvålvegen 18-20	5,3	2031	20010492
Borettslaget Sannan park omsorgsboliger	8,3	2032	20030454
Flatås idrettslag	67,0	2048	20180001
Kong Carl Johans Arbeidsstiftelse	4,7	2031	20000604
Kystadtunet BL	8,4	2034	20040673
Laugsand borettslag	6,6	2035	20050069
Laugsand borettslag	6,6	2035	20050246
Moholt Park borettslag	7,8	2030	20000280
Munkvoll borettslag	36,0	2035	20040551
Stiftelsen Laugsands aldershjem	7,2	2032	20050066
Stiftelsen Laugsands aldershjem	7,2	2032	20050067
Stiftelsen Trondhjems Hospital	1,3	2032	20030240
Stiftelsen Trondhjems Hospital	19,8	2035	20050484
Stiftelsen Trondhjems Hospital	26,9	2034	20080115
Tempesletta borettslag	5,8	2033	20040258
Tempesletta borettslag	5,8	2033	20090502
Tempesletta borettslag	5,9	2033	20090503
Trondheim Renholdsverk AS	97,1	2044	20140288
Zion sykehjem	14,8	2034	20030657
Østre Rosten Borettslag	11,7	2034	20040389
Sum	423,4		

Kulturdepartementet (garanti for spillemidler)

Flatås idrettslag	18,7	2038	
Heimdalshallen	19,7	2033	
Lade sambruksanlegg bordtennis	4,3	2036	

Lade sambruksanlegg kampsport	5,0	2036	
Lade sambruksanlegg, tennis	8,2	2036	
Leangen Curlinghall	3,9	2031	
Utleirahallen	18,7	2033	
Sjetne idrettslag	12,9	2038	
Sum	91,4		

Klæbu Sparebank

Utleira idrettslag	1,3	2031	4358.16.25503
Utleira idrettslag	4,6	2030	4358.16.14595
Sum	5,9		

Melhus banken

Heimdal Idrettsforening	27,9	2030	4230.56.52983
Kattem IL Fotball	0,1	2022	4230.58.85678
Kattem IL Fotball	4,1	2033	4230.57.87005
SK Trondheims-Ørn	2,6	2023	4230.56.88104
SK Trondheims-Ørn	29,0	Byggelån	4230.59.49222
Sør-trøndelag Ishockeykrets	3,2	2028	4230.56.64469
Sum	66,8		

Nordea

Stiftelsen Steinerbarnehagen Rotnissen	1,3	2028	6401.82.61845
Trondheim Spektrum AS	7,6	2031	6714.32.38695
Sum	8,9		

SpareBank 1 Midt-Norge

Byåsen idrettslag	2,7	2027	4213.65.54241
Charlottenlund Sportsklubb	7,1	2036	4213.62.40859
Charlottenlund Sportsklubb	16,4	2037	4213.62.40867
Fotballklubben Kvik	0,2	2026	4213.61.09884
Nardo Fotball	0,2	2020	4202.76.92545
Sjetne idrettslag	1,4	2023	4202.88.37083
Sportsklubben National Kameratene	2,4	2028	4213.67.79979

Stiftelsen Skistua	3,1	2026	4202.63.30895
Tiller Idrettslag	0,5	2022	4202.79.47403
Sum	33,9		
<hr/>			
Totalsum 2018	768,2		

Garantiansvar fordelt på områder 2015 - 2018

	Garantiansvar per 31.12.2015	Garantiansvar per 31.12.2016	Garantiansvar per 31.12.2017	Garantiansvar per 31.12.2018
Idrett	163	177	176	305
Barnehager	2	75	68	23
Aksjeselskap, Interkommunale selskap	134	128	118	108
Boliger/Institusjoner	491	368	343	306
Div. formål	23	14	25	26
Sum	814	762	731	768

Garantiansvaret var 37 millioner kroner høyere ved utgangen av 2018 enn ved utgangen av 2017. Garantiansvaret knyttet til idrettsanlegg er økt i 2018.

Risikoen for realisering av garantiansvar vurderes å være størst på idrettsområdet. Ved utgangen av 2018 har Trondheim kommune et garantiansvar for investeringer i idrettsanlegg, inkludert garanti for spillemidler, på 305 millioner kroner. Dette er en økning på 129 millioner kroner fra utgangen av 2017. Selv om flere av lagene har hatt anstrengt økonomi i perioder, er det ingen indikasjoner på at noen er i en så vanskelig økonomisk situasjon at de ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser overfor sine kreditorer. Sist kommunen måtte innfri en garanti for et idrettslag som ikke klarte sine økonomiske forpliktelser, var på midten av 1990-tallet.

Note 13 - Andre vesentlige forpliktelser

Trondheim kommune er forpliktet av ulike avtaler på tjenesteområdene som innebærer vesentlige fremtidige forpliktelser som har betydning for kommunens driftsregnskap fremover. Kommunens vedtatte handlings- og økonomiplan for 2018-2021 omfatter økonomiske rammer for disse forpliktelsene.

Forpliktelse - type	Ansvarlig område	Forpliktelse for 2019	Antall avtaler pr 31.12.2018	Varighet avtale
Private barnehager	Oppvekst og utdanning	694,0	135	I hht forskrift til barnehageloven om tilskudd til private barnehager
Husleieavtaler	Eierskapsenheten	265,0	115	Fra 1-20 år
Avfallshåndtering - Trondheim renholdsverk AS	Byutvikling	198,0	1	Løpende til oppsigelse
Brann og redningstjenester - TBRT	Byutvikling	165,7	1	Løpende til oppsigelse
Fastleger og private fysioterapeuter med kommunale driftsavtaler	Helse- og velferd	131,8	252	Løpende til oppsigelse
Tjenester til brukerstyrt personlig assistanse	Helse- og velferd	100,9	123,0	I snitt 2 år.
Kulturtilskudd : andel TK/TRFK/stat	Kultur	58,6	7	Løpende
Kjøp av institusjonsplasser, statlige fosterhjem fra Bufetat	BFT	40,0	62	Løpende
Tjenester til rus og psykisk helse	Helse- og velferd	37,4	10	2 år eller mer
Leie av idrettsanlegg og løypeleie	Idrett og friluftsliv	35,8	130	Løpende til oppsigelse
Leasing av kjøretøy	Eiendom	22,0	137	Normalt 4 år fra startdato
Kirkens bymisjon/ private institusjoner	BFT, Enslige mindreårige	17,0	4,0	1,5 år og løpende
Leasing av kjøretøy	Ulike områder, ekskl. bydrift/eiendom	16,4	350	Normalt 4 år fra startdato
Leasing av kjøretøy	Bydrift	15,6	117	Normalt 4 år fra startdato
Avtaler om botiltak og	Helse- og velferd	15,0	7	Løpende

aktivitetstilbud			
Kirkens bymisjon/ Barnas stasjon, Blå kors, Inn på tunet, Salem	BFT	14,2	5,0 1 år eller mer
Feietjenester - TBRT	Byutvikling	13,9	Løpende til 1 oppsigelse
Tjenester til brukerstyrt personlig assistanse	BFT	11,5	14,0 Løpende
Privat avlastning	BFT	9,0	41 Løpende
Midtbyen Management AS	Byutvikling	2,6	Løpende til 1 oppsigelse
Leasing av utstyr/maskiner	Bydrift	2,1	9 Løpende
Trondheimsregionen - interkommunalt	Næring og samfunn	2,0	1 Løpende
Interkommunalt utvalg for akuttforurensing	Byutvikling	1,4	Løpende til 1 oppsigelse
Totale forpliktelser		1 869,9	

Note 14 - Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi¹

Oversikt over verdi finansielle eiendeler:

Aktivklasse	Anskaffelseskost	Verdi	Verdi	Verdiendring	Balanseført
		31.12.2018	31.17.2017		verdi
		31.12.2018	31.17.2017		31.12.2018
Aksjefond Norge	249,3	406,3	370,9	35,4	406,3
Aksjefond Utland	409,8	612,5	556,1	56,4	612,5
Hedgefond	NA	0,2	0,2	0,0	0,2
Private equity	41,7	11,8	13,5	-1,7	11,8
Totalt	700,9	1 030,8	940,7	90,1	1 030,8

Stikkord:

I løpet av 2018 ble TKKs nøytrale aksjeandel økt fra 15 til 17 prosent. Oppvektingen skjedde ved å kjøpe 50 og 75 millioner kroner henholdsvis i aksjefondene Odin Norges og Storebrand Global Multifaktor Valutasikret.

¹ Herunder markedsbaserte finansielle omløpsmidler (MFO)

Verdien på TKKs aksjefond er summen av sluttkursen pr. 31.12 på de enkeltaksjene som fondet eier. Verdien på utenlandske aksjer er omregnet til NOK. Private equity-porteføljens markedsverdi er basert på en vurdering av verdien på de enkelte selskapene i porteføljen ved utgangen av tredje kvartal 2018. Verdsettelsen skjer i tråd med "international private equity and venture capital (IPEV) guidelines". Verdsettelsen av hedgefondet er basert på informasjon fra produktets forvalter Viking Venture.

I balansen, under aksjer og andeler - omløpsmidler, ligger i tillegg investeringer i eiendomsfond på 100,9 millioner kroner, men disse er verdivurdert etter laveste verdis prinsipp, og tas derfor ikke med i tabellen over.

Note 15 - Avsetninger og bruk av avsetninger

Avstemming mellom regnskapsdelene

Kapittel	Balansen	31.12.2018	31.12.2017	Endring
2.51	Bundne driftsfond	361,5	341,7	
2.53	Ubundne inv.fond	6023,3	6023,2	
2.55	Bundne inv.fond	46,6	55,2	
2.56	Disposisjonsfond	993,1	737,2	
Sum		7424,5	7157,3	267,3

Driftsregnskapet		Investeringsregnskapet		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
940	211,5	940 + 948	0,0	
540	467,4	548	0,1	
Differanse	255,9	Differanse	0,1	256,0
950	185,4	950	0,0	
550	205,2	958	132,9	
		550	124,3	
Differanse	19,8		-8,5	11,3
Endring drifts- og investeringsregnskapet				267,3

Avstemming mellom regnskapsdelene

0

Bundne driftsfond

Beholdning 01.01.2018	341,7
Avsetninger til fondene	205,2
Bruk av fondet i driftsregnskapet	-185,4
Bruk av fondet i investeringsregnskapet	0,0
Beholdning fra balanse 31.12.2018	361,5
Differanse	0,0

Hoveddelen gjelder øremerkede statstilskudd på ca 170 mill kr, selvkostfond 131 mill og resterende er diverse næringsfond

Ubundne investeringsfond

Beholdning 01.01.2018	6023,2
Avsetninger til fondene	0,1
Bruk av fondene	0,0
Beholdning fra balanse 31.12.2018	6023,3
Differanse	0,0

Beholdningen gjelder i sin helhet Kraftfondet

Bundne investeringsfond

Beholdning 01.01.2018	55,2
Avsetninger til fondene	124,3
Bruk av fondene	-132,9
Beholdning fra balanse 31.12.2018	46,6
Differanse	0,0

Disposisjonsfond

Beholdning 01.01.2018	737,2
-----------------------	--------------

Avsetninger til fondet	467,4
Bruk av fondet i driftsregnskapet	-211,5
Beholdning fra balanse 31.12.2018	993,1
Differanse	0,0

Regnskapsmessig mindreforbruk

Kapittel	Balansen	31.12.2018	31.12.2017	Endring
2.5950	Regnskapsmessig mindreforbruk drift	215,6	440,3	-224,6
2.5960	Udisponert i investeringsregnskapet	0,0	0,0	0,0
Sum	Regnskapsmessig mindreforbruk	215,6	440,3	-224,6

Driftsregnskapet 2018		Investeringsregnskapet 2018		
Art	Beløp	Art	Beløp	Sum
930	-440,3	930	0,0	
580	215,6	580	0,0	
Differanse	-224,6	Differanse	0,0	-224,6

Avstemming mellom regnskapsdelene **0,0**

Note 16 - Strykninger

Strykninger gjennomføres i de tilfeller driftsregnskapet avsluttes med et merforbruk eller investeringsregnskapet avsluttes med et udekket beløp. Ved avslutning av Trondheim kommunes driftsregnskap for 2018 er det et regnskapsmessig mindreforbruk som er avsatt på egenkapitalkonto for mindreforbruk. Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse.

Note 17 - Opplysninger om egenkapitalkontoen

Endring av regnskapsprinsipp

Kommunal og regionaldepartementet fastsatte i 2008 endringer i regnskapsforskriften hvor det ble opprettet egen kontogruppe for endring av regnskapsprinsipp. Prinsippendringer som tidligere var ført mot daværende likviditetsreserve, som ble avviklet ved samme forskriftsendring, ble ført mot denne nye kontogruppen, konto 2.581.

Det er ingen endring i regnskapsprinsipp for 2018.

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital. Konto 2.581			
	År	Utgift	Inntekt
Feriepenger inkl. arb. avg.	1992	135,9	123
Påløpte renter	2000	19,90	
Kompensasjon for MVA	1999		18,86
Varebeholdning	2001	5,38	
Obligasjoner uten kurstap	2001	24,50	
Ressurskrevende tjeneste	2007		68,43
Endring påløpte renter		10,78	
Sum bokført mot likviditetsreserve		293,56	87,30
Sum endringer regnskapsprinsipp		206,26	

Note 18 - Kapitalkonto

Kapitalkontoen representerer differansen mellom balanseført verdi av anleggsmidler og langsiktig gjeld, justert for ubrukte lånemidler. Ubrukte lånemidler er andelen av langsiktig gjeld som ikke er regnskapsført som inntekt i investeringsregnskapet. Kapitalkontoen viser dermed egenkapitalfinansiert andel av anleggsmidlene.

Kreditposter i året

Saldo pr 01.01.2018	7 951,0
Betalte avdrag på eksterne lån	819,8
Anlegg	1 293,4
Aktivisering av fast eiendom og anlegg 2018	2 218,2
Aktivisering av utstyr, maskin og transportmidler 2018	144,3

Aktivering av fast eiendom og anlegg 2017 (Tilbakeføring)	-1 950,7
Aktivering av utstyr, maskin og transportmidler 2017 (Tilbakeføring)	-97,4
Nye utlån til boligformål	305,1
Utlån Trondheim Parkering KF	8,1
Sosiale utlån	-2,0
Urettmessig mottatt sosialhjelp	-0,1
Egenkapitalinnskudd TKP	30,9
Egenkapitalinnskudd KLP	4,5
Netto pensjonsforpliktelse KLP	69,5
Netto pensjonsforpliktelse TKP	437,2
Arb.giver avgift - Netto pensjonsforpliktelse KLP	9,8
Arb.giver avgift - Netto pensjonsforpliktelse TKP	61,7
Kjøp av aksjer og andeler	56,5
Sum	11 359,8

Debetposter i året

Mottatte avdrag på boliglån	158,9
Avdrag Trondheim pirbad	10,8
Avdrag lån fra Trondheim Parkering KF	8,3
Avdrag lån fra Pro Venture Seed	0,1
Netto pensjonsforpliktelse SPK	52,9
Arb.giver avgift - Netto pensjonsforpliktelse SPK	7,5
Bruk av lånemidler	1 504,6
Avdrag feiervesenet	0,3
Avskrivning etableringslån	1,7
Saldo pr 31.12.2018	9 614,8
Sum	11 359,8

Note 19 - Investeringsoversikt

Regnskapspost (Kostra art)	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018
L1 Investeringer anleggsmidler	2 476,9	2 724,9

L2 Utlån og forskutteringer (520:529)	405,1	399,6
L3 Avdrag på lån (510:519)	172,7	188,4
L4 Avsetninger (530:539+548:569)	124,4	0,0
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	3 179,2	3 312,9
L7: Bruk av lånemidler (910:919)	-1 504,6	-1 696,1
L8: Salg av anleggsmidler (660:679+929)	-171,9	-170,2
L9 Tilskudd til investeringer	-86,9	-153,4
L10 Mottatte avdrag utlån (700:789+920:928)	-1 045,5	-1 052,3
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)	-43,1	0,0
L12 Sum ekstern finansiering sum (L7:L11)	-2 852,0	-3 072,0
L13 Overført fra driftsregnskapet (970:979)	-194,3	-239,9
L14 Bruk av avsetninger (920:969)	-132,9	-1,0
L15 Sum finansiering (L12:L14)	-3 179,2	-3 312,9
L16 Udekket/udisponert L5:L15)	0,0	0,0

Investeringsprosjekter med sum over 15 millioner kroner, siste 2 år

Fordelt på prosjektnummer:

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Regnskap 2018	Regnskap 2017	Sum 2017 og 2018
90102161	Lade skole	188,6	28,2	216,8
90204921	Helsevakt	93,9	107,4	201,4
92781507	Østmarka og Ringve	123,0	0,1	123,1
90102961	Sjetne skole rehabilitering	26,2	89,6	115,8
90902201	Torvet	2,5	100,4	102,9
90201701	Risvollan HVS	30,3	71,7	102,0
92782301	Erstatningsboliger	71,7	-0,1	71,6
90152511	Ranheimsfjæra barnehage	1,9	56,8	58,7
94211905	Nytt økonomisystem	38,1	13,6	51,7
92781511	Nils Uhlin Hansens vei	0,0	37,9	37,9
90102162	Lade skole, idrettshall	29,5	6,4	35,9
90101861	Huseby ungdomsskole	13,2	20,8	34,0
94530011	Granåsen rulleskiløype	0,4	32,5	32,9

94113747	Trondheimsporten	2,5	30,0	32,5
9025125B	Lade idrettspark	6,7	21,8	28,4
90902114	Heggstadmoen, overvann	34,1	-6,0	28,1
92740315	Kruskajordet	26,2	0,0	26,2
94113644	Persaunet HVS	25,5	0,3	25,8
9010115A	Breidablikk skole	24,6	0,1	24,7
92420415	Nidarø pumpestasjon	4,5	19,9	24,4
90102503	Okstad skole, utvidelse	3,0	20,4	23,4
94211982	Utsifting PCer TKA	16,9	6,5	23,4
92320430	Renovering vannledninger 2015	21,2	0,4	21,6
92420120	Ladebekken Rosenborg	4,2	16,6	20,8
94581005	Utsifting av elev-pc	13,9	6,8	20,7
90251062	Granåsen, Arenabygg langrenn	0,0	18,9	18,9
92320445	Renovering vannledninger 2015	7,8	10,3	18,1
90251309	Leangen kunstisbane, indre bane	18,2	-0,1	18,0
92420775	Dybdahls veg, separering avløp	1,7	15,7	17,4
94530000	Utbygging Granåsen	8,5	8,9	17,4
92420117	Fredlybekken 1 Ullinsvei	11,3	6,1	17,4
90251702	Leangen ny storhall	0,4	16,8	17,2
9010270B	Rosten skole	16,7	0,5	17,2
94112712	Lade skole Nybygg 2018	1,2	15,9	17,2
92420662	Hørløcks veg Bjørkvegen	2,1	14,7	16,8
92420657	Høgskoleringen, avløp	8,2	7,5	15,7
92400112	LARA slamskraper sedbasseng	9,4	6,2	15,7
90460762	Sjømannsveien 21	15,1	0,3	15,4
94019320	Trygghetsalarmsystem	1,9	13,4	15,4

Note 20 - Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer

Trondheim kommune mottar årlig vesentlig overføringer fra staten, Husbanken og andre tilskuddsgivere til finansiering av investeringer, de største overføringene i 2018 er:

Inntektsførte tilskudd:

Prosjekt	Tilskuddsgiver	Inntektsførte tilskudd i 2018 i millioner kroner
Miljøpakken	Refusjon fra staten (bompenger)	277,5
Metrobuss	Refusjon fra staten	133,1
Omsorgsboliger / erstatningsboliger	Husbanken	104,6
Veginvesteringer	Statens Vegvesen	55,9

Note 21 - Selvkost

Vann, avløp, renovasjon, slam og feiing skal drives i henhold til retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14). Trondheim kommune skal utarbeide en selvkostkalkyle (for- og etterkalkyle) for å føre kontroll med at gebyr inntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

Nedenfor er det satt opp en kalkyle basert på regnskap 2018 som tilfredsstiller dette kravet for de aktuelle tjenestene.

Tabell 1 Kalkyleoversikt selvkosttjenestene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing 2018

	Vann	Avløp	Renovasjon	Slam	Feiing
Direkte driftsutgifter	100,5	112,3	179,1	4,2	13,9
Indirekte driftsutgifter	4,9	4,6	0,7	0,0	0,3
Avskrivninger	48,7	62,4	4,2	0,0	0,5
Kalkulatorisk rentekostnad	30,8	35,4	1,7	0,0	0,1
Sum utgifter	184,9	214,7	185,7	4,2	14,8
Salgsinntekter/andre inntekter	183,7	192,8	199,8	4,2	14,1
Renter selvkostfond	0,6	1,7	0,3	0,1	0,0
Sum Inntekter	184,3	194,5	200,1	4,3	14,1
Resultat før avsetninger	0,6	20,2	-14,4	-0,1	0,7
Avsetning til fond			14,4	0,1	0,0
Bruk selvkostfond	-0,6	-20,2			0,0
Resultat etter avsetning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skyggeregnskap fond					
IB selvkostfond	27,2	81,3	4,0	4,5	0,0
Netto avsetning	-0,6	-20,2	14,4	0,1	0,0
UB selvkostfond	26,6	61,1	18,4	4,6	0,0

Renter selvkostfond	0,6	1,7	0,3	0,1	0,0
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Forutsetninger

Rentesats som skal benyttes for kalkulatoriske renter og renter selvkostfond er fem årig SWAP-rente med et tillegg på 0,5 prosent. For 2018 er SWAP-renten på prosent 1,87, og det er derfor benyttet 2,37 prosent som rentesats i etterkalkylen. Grunnlaget for avskrivningene er akkumulert anskaffelseskost. Kalkulatoriske renter er beregnet av gjennomsnittet av eiendomsverdien (snitt av inngående balanse og utgående balanse).

Utviklingen i negative selvkostfond:

En endring i regnskapsforskriften i 2008 medførte at det ikke lenger ble lov til å ha negative selvkostfond stående uoppgjort ved regnskapsslutt. Trondheim kommune har pr. 31.12.18 et akkumulert negativt selvkostfond på 1,9 millioner kroner innenfor selvkostområdet feiing.

Tabell 2 Oversikt over utvikling negative selvkostfond feieområdet 2014 - 2018

Selvkostområde	2014	2015	2016	2017	2018
Feiing	0,0	-0,6	-1,2	0,6	-0,7
Sum		-0,6	-1,8	-1,1	-1,9

I forbindelse med regnskapsavslutningen for 2018 ble feieområdet gjort opp med et negativt driftsresultat på kroner 694.014. I tillegg skal området belastes med 43 796 kroner i rentebelastning. Resultatet for 2018 inkludert renteeffekten blir derfor kroner -737 810. Utgående balanse for det negative selvkostfondet for feieområdet er dermed kroner -1 891 731.

i 2019 vil det bli foretatt en gjennomgang av nøkkelen som ligger bak funksjonsfordelingen for avtalefestet pensjon (AFP). Blir det oppdaget større feil i nøkkelen kan det hende at det blir nødvendig å korrigere de foretatte beregningene i selvkostkalkylen for 2017 og 2018.

Regnskapsresultat selvkostområdene - planbehandling, byggesaksbehandling og delesaker etter matrikkelloven

I tillegg til de tradisjonelle selvkostfeltene innenfor VAR-området gjelder de samme prinsippene for gebyrfastsettelse for byggesaksbehandling, 1. del planbehandling og oppmålingsarbeider etter matrikkelloven. Kommunen har anledning til å krevge gebyrer knyttet til behandlingen av slike saker, men hvis inntektene er høyere enn kostnadene er det krav om avsetning til fond slik at overskuddet på disse inntektene ikke brukes til kommunens øvrige aktiviteter. Kommunen har lov til å subsidiere disse områdene hvis den ønsker det. I tråd med endringer i lovverket og som informert om i forbindelse med budsjett for 2018 og i siste år note 21 til regnskapet er eierseksjonering skilt ut som eget selvkostområde.

Tabell 3. Oversikt regnskapsresultat 2018 selvkostområdene 1.del planbehandling, byggesaksbehandling, delesaker etter matrikkelloven og eierseksjonering.

	1.del planbehandling	Byggesaksb ehandling	Delesaker etter matrikkelloven	Eierseksjone ring
Direkte driftsutgifter	10,6	48,8	8,9	1,8
Indirekte driftsutgifter	1,1	5,6	0,9	0,1
Avskrivninger	0,1	2,4	0,1	0,0
Kalkulatorisk rentekostnad	0,0	0,3	0,0	0,0
Sum utgifter	11,8	57,1	9,8	1,9
Gebyrinntekter/andre inntekter	9,8	53,3	11,2	2,5
Renteinntekter selvkostfond	0,0	0,1	0,1	0,0
Sum Inntekter	9,8	53,4	11,3	2,5
Resultat før avsetninger	2,0	3,7	-1,5	-0,5
Avsetning til fond			1,5	0,5
Bruk selvkostfond	-2,0	-3,7		
Resultat etter avsetning	0,0	0,0	-1,5	-0,5
Skyggeregnskap fond				
IB selvkostfond	2,3	4,2	4,6	0,0
Netto avsetning	-2,1	-3,7	1,5	0,5
Oppretting feil i fjorårets kalkyle				
UB selvkostfond	0,2	0,5	6,1	0,5
Renter selvkostfond	0,0	0,1	0,1	0,0

Note 22 - Usikre forpliktelser, betingede eiendeler og hendelser etter balansedagen

Usikre forpliktelser er forpliktelser knyttet til kommunal aktivitet der det er overveiende sannsynlig at kommunen må innfri en økonomisk forpliktelse på et framtidig tidspunkt. Trondheim kommune har pr. 31.12.18 satt av 13 millioner kroner for usikre forpliktelser knyttet til saker som er i prosess, og som mest sannsynlig vil komme til utbetaling i 2019 eller senere år.

Betingede eiendeler er mulige økonomiske rettigheter på et framtidig oppgjørstidspunkt.

Betingede eiendeler skal ikke regnskapsføres, men opplyses om i note. Trondheim kommune har pr. 31.12.18 ingen betingede eiendeler.

Hendelser etter balansedagen er hendelser som finner sted mellom balansedagen og det tidspunktet årsregnskapet faktisk avlegges, og som kommunen er pliktig til å regnskapsføre eller opplyse om i note. Trondheim kommune har ingen hendelser etter balansedagen av en slik karakter.

Note 23 - Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner

I 2017/2018 har Trondheim kommune purret NAV på gamle refusjonskrav av sykepenger og foreldrepenger for perioden 2011 - 2014. Totale avslag fra NAV utgjør 3,8 mill som er avskrevet i regnskapet i 2018.

Note 24 - Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimer og korrigering av tidligere års feil

I 2018 er det ingen virkning av endring av regnskapsprinsipper eller regnskapsestimer. Det er heller ingen vesentlige korrigeringer av tidligere års feil.

Note 25 - Eiendeler, gjeld og EK overdratt til kommunale foretak ved etablering / mottatt fra kommunale foretak ved avvikling

Det er ikke foretatt etablering eller avvikling av kommunale foretak i 2018.

I bystyresak 183/18 vedtok bystyret at den forvaltningsmessige parkeringsvirksomheten i Trondheim Parkering KF organiseres som en kommunal enhet. I tillegg vedtok bystyret, i samme sak, at den forretningsmessige virksomheten i Trondheim Parkering KF skilles ut i et eget selskap med foretaksnavn Trondheim Parkering AS. Den forretningsmessige

virksomheten omfatter i hovedsak områdene forretning egne/leide områder og forretning driftsavtaler.

Aksjeselskapet Trondheim Parkering AS ble stiftet den 27. november 2018, og den kommunale enheten etableres 1. mai 2019.

Note 26 - Mellomværende med kommunale foretak

Kommunale foretak: Trondheim Parkering KF og Stavne Trondheim KF

Konserinterne langsiktige fordringer

Foretak	Interne utlån 31.12.2018	Interne utlån 31.12.2017
Trondheim Parkering KF	107,7	107,9

Kortsiktige fordringer og gjeld egne foretak

Kortsiktige fordringer	2018	2017
Trondheim Parkering KF	0,5	1,1
Stavne Trondheim KF	1,0	0,5
Total	1,5	1,6

Differanse på 27,6 mill kr i forhold til Trondheim parkering sin note skyldes piggdekkordningen.

Kortsiktig gjeld	2018	2017
Trondheim Parkering KF	1,9	1,1
Stavne Trondheim KF	1,1	7,4
Total	3,0	8,5

Note 27 - Interkommunalt samarbeid hvor Trondheim er vertskommune

Noten inneholder informasjon om økonomiske transaksjoner i interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27, der Trondheim kommune er vertskommune for samarbeidet.

Samarbeid mot akutt forurensning i Sør-Trøndelagsregionen

Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA), Sør-Trøndelag region er et samarbeid om beredskapen mot akutt forurensning (primært olje- og kjemikalieutslipp). I samarbeidet inngår til sammen 29 kommuner. Samarbeidet styrker kommunenes egen beredskap gjennom blant annet innkjøp av utstyr, kompetanseheving og planverk og kan ta en koordinerende rolle ved store hendelser som går ut over kommunens håndteringsevne.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	1,3
Overføring fra andre kommuner	1,1
Samarbeidets egne inntekter	0,8
Samarbeidets totale inntekter	3,3
Samarbeidets driftsutgifter	3,1
Resultat av virksomheten	0,2

Trondheimsregionen

Trondheimsregionen er et samarbeidsorgan for Stjørdal, Malvik, Trondheim, Klæbu, Melhus, Skaun, Orkdal, Midtre Gauldal og Indre Fosen kommuner, der Trondheim er vertskommune. Medlemskommunene danner en felles bolig-, arbeids- og serviceregion. Hensikten med samarbeidet er å styrke Trondheimsregionen i en internasjonal konkurransesituasjon, slik at regionen i framtiden hevder seg i toppen innen forskning, utdanning og næringsliv.

Trondheimsregionen har som overordnet mål å øke regionens andel av landets verdiskaping. Jon P. Husby (ordfører Skaun) er leder for Trondheimsregionen og Rita Ottervik (ordfører Trondheim) er nestleder. Bård Eidet er daglig leder. De tyngste sakene i Trondheimsregionen er Interkommunal arealplan (IKAP) og regional strategisk næringsplan. Det arbeides også med profilering/omdømmebygging og samferdsel.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	2,0
Overføring fra andre kommuner, fylkeskommune og stat	5,6
Samarbeidets egne inntekter, fra fond 2017	5,7
Samarbeidets totale inntekter	13,3
Samarbeidets driftsutgifter	9,3
Resultat av virksomheten, til fond 2019	4,0

Kommunal Akutt Døgnavdeling (KAD)

Kommunal akutt døgnavdeling er en interkommunal avdeling hvor fem kommuner har gått sammen om tilbudet. Dette gjelder Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune. Avdelingen er lokalisert ved Øya helsehus som har nærhet til St. Olav hospital.

KAD er et interkommunalt tilbud til hjemmeboende eldre pasienter over 65 år som ikke trenger innleggelse i sykehus, men som allikevel ikke kan være hjemme eller få behandling. KAD er en oppfølging av samhandlingsreformen.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	39,1
Overføring fra andre kommuner	9,4
Samarbeidets egne inntekter	0,0
Samarbeidets totale inntekter	48,5
Samarbeidets driftsutgifter	36,7
Resultat av virksomheten	11,8

Vertskommune Legevakt

Legevakta er en interkommunal enhet hvor 5 kommuner har gått sammen om tilbudet med Trondheim som vertskommune. Dette gjelder kommunene Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim. Legevakta er lokalisert i nye lokaler i Mauritz Hansens gate, ved Øya Helsehus.

Legevakta ble kommunal enhet i 2009. Enheten tilbyr øyeblikkelig hjelp ved sykdom/skade for nesten 250.000 innbyggere i de 5 kommunene, samt rådgivning på telefon utført av spesialsykepleiere. Enheten har også legevaktbil med kvalifisert ambulansesjåfør og lege. På kveld og helg ruller fastleger fra alle kommuner på vaktene.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	55,7
Overføring fra andre kommuner	12,1
Samarbeidets egne inntekter	20,6
Samarbeidets totale inntekter	88,5
Samarbeidets driftsutgifter	91,9
Resultat av virksomheten	-3,4

Trondheimsregionens friluftsråd

Trondheimsregionens friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan bestående av Klæbu, Malvik, Melhus, Skaun, Selbu og Trondheim kommune. Rådets oppgave er i samarbeid med fylkeskommunen/fylkesfriluftsnemnd kommuner og andre interesserte å virke for sikring, tilrettelegging og drift av områder for friluftsliv, samt å skape større forståelse for friluftområdenes betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv.

naturvennlig aktivitet.

Overføring til samarbeidet fra Trondheim kommune	0,9
Overføring fra andre kommuner	0,2
Samarbeidets egne inntekter	1,9
Samarbeidets totale inntekter	3,0
Samarbeidets driftsutgifter	2,9
Resultat av virksomheten	0,1

Note 28 - Interkommunale selskaper

Med interkommunalt selskap menes et selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper. Deltakerkommunene har ubegrenset ansvar for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser, slik at delene til sammen skal utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Hovedregelen er at deltakerkommunene har ansvar for selskapets forpliktelser i henhold til eierandel.

Trondheim kommune har eierandeler i følgende selskaper etter lov om interkommunale selskaper.

Trondheim Havn IKS

Trondheim Havn var opprinnelig en kommunal havn med regnskap adskilt fra kommunens ordinære regnskap i hht havnelovens bestemmelser, men er fra 1.1.2006 organisert som et IKS etter lov om interkommunale selskaper.

Eierandel 76,3%

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS ble etablert 1.1.2008, og er den lokale faginstans for brannvern.

Eierandel 82,6%

Midt-Norge 110-sentralen IKS

Midt-Norge 110-sentral IKS er fra og med 01.01.2016 opprettet i medhold av lov om interkommunale selskaper. Midt-Norge 110-sentral har det regionale ansvar for nødmelding på brann, redning og akutt forurensning i regionen.

Eierandel 58,8%

Note 29 - Kortsiktig gjeld og fordringer

Trondheim kommune har til enhver tid kortsiktig gjeld og kortsiktige fordringer. Under følger en oversikt på områdene:

Kortsiktig gjeld ekskl merverdiavgift

	2018
Lev gjeld	1 436
Feriepenger	698
Forskuddstrekk	254
Annen kortsiktig gjeld	112
Totalt	2 500

Kortsiktige fordringer ekskl merverdiavgift

	2018
Kundefordringer	557
Syke- og foreldrepenger	94
Andre kortsiktige fordringer	628
Totalt	1279

Merverdiavgift oppgjørskonto

	2018
Kortsiktig fordring fradragsberettiget merverdiavgift	50
Kortsiktig fordring merverdiavgiftskompensasjon	168
Kortsiktig gjeld utgående merverdiavgift	-47
Totalt	172

Note 30 - Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

TKKs realavkastning defineres som nominell avkastning fratrukket driftskostnader og inflasjon. Inflasjon defineres som gjennomsnittlig endring i konsumprisindeksen (KPI) siste fem år. Det er et mål å opprettholde realverdien av TKKs kapital over tid (summen av egenkapital og bufferfond).

I 2018 ble TKKs netto resultat etter driftskostnader 126 millioner kroner, 101 millioner kroner lavere enn budsjettert. Resultatet disponeres ved å avsette 60 millioner kroner til kommunens disposisjonsfond til bruk på investeringer i 2019, dette i henhold til budsjett. De resterende 66 millioner kroner avsettes til TKKs bufferfond, noe som er 101 millioner kroner lavere enn den budsjetterte avsetningen. TKKs bufferfond er et disposisjonsfond (ubundet driftsfond) som inngår i TKKs balanse. Disponeringen er i henhold til kommunale regnskapsregler og bystyrets vedtak i oktober 2018 (PS 126/18).

TKKs mindreinntekt på 101 millioner kroner, gir en tilsvarende svekkelse i kommunens netto driftsresultat.

Kommunens mer- / mindreforbruk blir imidlertid ikke påvirket, i og med at mindreinntekten på 101 millioner kroner gir en tilsvarende reduksjon i avsetning til TKKs bufferfond, en avsetning som inngår i utgiftsposten "avsetning til disposisjonsfond" i kommunens driftsregnskap.

TKKs budsjetterte resultat etter driftskostnader i 2018 er 227 millioner kroner. Av dette skulle 60 millioner kroner avsettes til kommunens disposisjonsfond, og de resterende 167 millioner kroner var forutsatt holdt tilbake i TKK for å opprettholde TKKs realverdi - den tidligere KPI-avsetningen. KPI-avsetningen er fra og med regnskapsåret 2018 erstattet med avsetning til TKKs bufferfond. Den tidligere KPI-avsetningen sørget for at TKKs realverdi ble opprettholdt ved hvert årsoppgjør. Avsetning til TKKs bufferfond har også som formål å opprettholde TKKs realverdi, men da over et lengre tidsperspektiv. I 2018 er avsetningen til TKKs bufferfond 101 millioner kroner lavere enn budsjettert, og det betyr - alt annet likt - at TKKs realverdi har sunket med 101 millioner kroner.

I finansrapporten vil TKKs faktiske verdi og målsatte realverdi fremgå.

Drifts- og balanseregnskapet

Driftsregnskapet:

Poster	Regnskap		Regnskap
	31.12.2018	Budsjett 2018	31.12.2017
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0
Driftsutgifter	-3,1	-4,0	-2,9
Driftsresultat	-3,1	-4,0	-2,9
Finansinntekter	193,0	231,0	348,7
Finansutgifter	-64,0	0,0	-1,1
Netto finansposter	129,0	231,0	347,6
Årsoverskudd TKK	125,9	227,0	344,7

Den nominelle avkastningen i TKK disponeres i henhold til punkt 1.6.2 i TKKs vedtekter.

Fordeling av nominell avkastning:

	Regnskap 31.12.2018	Budsjett 2018
Nominell avkastning	129,0	231,0
Driftsutgifter	-3,1	-4,0
Avsatt til disposisjonsfond	-60,0	-60,0
Avsatt til bufferfond TKK	-65,9	-167,0
Avkastning TKK ift budsjett	-102,0	

Kraftfondets grunnkapital, bufferkapital, kulturfondet, næringsfondet og kollektivfondet forvaltes og rapporteres som én portefølje, jf. kapittel 1.1.3 i TKKs vedtekter. I henhold til vedtektene skal det gjøres en oppstilling av de ulike fondenes balanseverdi og andel av årsresultatet.

Disponering av nominell avkastning:

Nominell avkastning TKK (netto finansposter)	129,0
Driftsutgifter TKK	-3,1
Avsetning bufferfond TKK	-65,9
Utbytte, for bruk i 2019	60,0
Til disposisjonsfond	-57,5
Til kollektivfondet	-1,1
Til kulturfondet	-1,1
Til næringsfondet	-0,3

Fondenes balanseverdi pr 31.12.2018:

Balanseverdi EK pr 31.12.2018	6 689,6
TKK	6 330,0
Kollektivfondet	130,9
Kulturfondet	129,6
Næringsfondet	33,1
Bufferfond TKK	65,9

TKK - Balanseregnskap total:

Eiendeler	31.12.2018	31.12.2017
------------------	-------------------	-------------------

Obligasjon TrønderEnergi AS	75,0	75,0
Aksjer TrønderEnergi AS	446,6	446,6
Ansvarlig lån TKP	100,0	100,0
Sum anleggsmidler	621,6	621,6
Bankinnskudd	413,0	431,3
Obligasjoner laveste verdis prinsipp	2 615,0	2 725,0
Obligasjoner med kontantstrømsikring	1 926,2	1 976,9
Aksjefond	1 018,8	927,0
Påløpte renter obligasjoner	46,3	49,4
Eiendom	100,9	100,9
Hedgefond og Private Equity	12,0	13,7
Anordning utbytte Aberdeen	1,2	0,0
Sum omløpsmidler	6 133,4	6 224,1
Sum eiendeler	6 753,7	6 845,0

Gjeld og egenkapital	31.12.2018	31.12.2017
Krafftfondet	6 330,0	6 008,2
Kollektivfondet	130,9	129,9
Kulturfondet	129,6	128,5
Næringsfondet	33,1	32,9
Sum grunnkapital TKK	6 623,6	6 299,5
Bufferkapital	0,0	324,2
Bufferfond TKK	65,9	0,0
Sum egenkapital	6 689,5	6 623,7
Finansielle derivater	0,0	22,4
Mellomværende bykassen	2,9	2,7
Disponert avkastning til bykassen	60,0	55,7
Udisponert avkastning	0,0	140,1
Sum gjeld	62,9	220,8
Sum gjeld og egenkapital	6 753,7	6 845,0

Ikke bemyndiget

Ikke bemyndiget

Iht. bystyrets vedtak i oktober 2018 (PS 126/18) er det gjort endringer i TKKs balanse i 2018. Det skal ikke lengre avsettes til ubundet investeringsfond (bufferkapital og grunnkapital TKK), men til ubundet driftsfond (bufferfond TKK). Derfor er bufferkapitalen ført på de ulike fondene, og all avsetning til TKK føres fra og med 2018 på bufferfond TKK.

Obligasjoner består av to typer obligasjoner; obligasjoner laveste verdis prinsipp (LVP) og obligasjoner med kontantstrømsikring, og er på tilsammen 4 541 millioner kroner i kommunens balanse. Obligasjoner med kontantstrømsikring er i tabellen over justert for en bokført underkurs på totalt 5 millioner kroner. For vurderingsprinsipper henvises til note 0.1; vurderingsregler.

Bystyret

UAVHENGIG REVISORS BERETNING FOR 2018

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Trondheim kommunes årsregnskap som viser 10 139 millioner kroner til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på 215,6 millioner kroner. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Trondheim kommune per 31. desember 2018, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Rådmannen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsrapport og finansrapport.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen. I revisjonsberetningens siste del - uttalelse om øvrige lovmessige krav - attesterer vi imidlertid på at det er konsistens mellom de lovmessige krav i årsrapporten, finansrapporten og årsregnskapet.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende. Vi henviser for øvrig til avsnittet «Konklusjon om årsberetningen» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Rådmannens ansvar for årsregnskapet

Rådmannen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Rådmannen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av administrasjonssjefen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollkomiteen og rådmannen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 12. april 2019

Per Olav Nilsen
revisjonsdirektør

Svein Kato Isaksen
fagansvarlig regnskapsrevisjon

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi:
Formannskapet
Kontrollkomiteen
Rådmannen

Trondheim kommune
Postboks 2300 Torgarden
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

April 2019
Kommunikasjonsenheten
Forsidefoto: Geir Hageskal

